

פיצויים לעסקים שנפגעו בעקבות מבצע "שומר החומות"

מסמך זה מוגש לוועדת הכספים לקראת דיון ב-7 ביוני 2021 בהצעת תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשפ"א-2021. במסמך מוצגים נתונים אודות המתווה לתשלום פיצויים לבעלי עסקים שנפגעו במבצעים קודמים ובמהלך מבצע "שומר החומות", נתונים אודות קרן הפיצויים ואומדנים ראשוניים להיקף הנזק שנגרם לעסקים במהלך מבצע "שומר החומות".

1. תשלומי פיצויים לעסקים בעקבות נזקי מבצעים ברצועת עזה

בחוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א-1961 (להלן: החוק), מוגדרים שני סוגי נזקים: נזק מלחמה (נזק ישיר) ונזקים עקיפים בעקבות פעולות מלחמה או פעולות איבה. נזקים ישירים הם נזקים שנגרמו לרכוש עצמו עקב פעולות מלחמה. כך, נזקים למבנים או רכבים שנגרמו כתוצאה מירי של טילים נחשבים לנזקים ישירים. נזקים עקיפים הם נזקים של הפסד או מניעת רווח לעסקים שלא יכלו לפעול כתוצאה מפעולות המלחמה שקרו. כך, בעל עסק שנאלץ לסגור את העסק (באופן מלא או חלקי) והכנסותיו קטנו עקב כך, עשוי להיות זכאי לפיצוי בעד נזק עקיף זה.

בתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף), תשל"ג-1973 (להלן: התקנות העיקריות) נקבעו סוגי הנזקים השונים שעבורם ניתן פיצוי וכן הענפים העסקיים בהם ניתנים פיצויים בעד נזקים עקיפים. כמו כן נקבע בסעיף 2(ב) לתקנות אלו כי "פיצויים בעד נזק עקיף שנגרם כתוצאה מנזק מלחמה בתחום ישוב ספר, ישולמו לתקופת הזמן הדרושה באופן סביר לשיקומו של הנכס". תקנות אלו הן תקנות קבועות שתוקנו מכוח החוק. בנוסף אליהן, במהלך או לאחר מלחמות או מבצעים מלחמתיים תוקנו תקנות נוספות כהוראות שעה המוסיפות הוראות שונות בדבר הפיצויים בעד נזקים עקיפים ותנאי הזכאות להם. יש לציין כי בעד נזקים ישירים אין הגבלות לגבי המקום או סוג הנכס עבורו ניתן הפיצוי. כך, עבור מבנים או רכבים שניזוקו כתוצאה מירי טילים יינתן פיצוי ללא תלות במיקום הגאוגרפי של הנזק. עם זאת, פיצויים בעד נזקים עקיפים ניתנים תחת תנאים מסוימים שנקבעו בתקנות העיקריות. כך, קיימים בתקנות העיקריות מנגנוני פיצוי לנזק עקיף בשל נזקי מלחמה ליישובים אשר ממוקמים במרחק של עד 7 ק"מ מגבול רצועת עזה (המסלול האדום).

להלן יוצגו מתווה הפיצויים בעד נזקים עקיפים בעבר וכפי המוצע בעקבות מבצע "שומר החומות".

1.1 מתווה תשלום הפיצויים במבצע "צוק איתן" ובשנים 2018-2019

בעקבות מבצע "צוק איתן" בקיץ 2014 הותקנו **תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשע"ד-2014**. בתקנות אלו נקבעו הוראות שונות מההוראות שנקבעו בתקנות העיקריות לגבי חישוב פיצויים עבור נזקים עקיפים והתנאים לזכאות. להלן מוצגים בתמצית ההוראות שנקבעו בתקנות אלו:

מתן פיצויים בגין נזקים עקיפים לבעלי עסקים בדרום הארץ בטווח של **עד 40 ק"מ מגבול רצועת עזה**. לפי תקנות אלו, רשאי כל ניזוק בטווח המוכרז, להגיש תביעה בגין נזק עקיף לקרן הפיצויים ברשות המסים. אחד התנאים שנקבעו להגשת תביעה הוא תשלום משכורת לעובדים שנעדרו בשל המצב הביטחוני, בתנאים שנקבעו בתקנות ובכפוף להוראות פיקוד העורף בדבר סגירת מוסדות חינוך. בעלי עסקים יכלו לבחור באחד מתוך כמה מסלולים להגשת התביעה, שלושה מהם הם **מסלולים ירוקים**, אשר נועדו לתת מענה מהיר ופשוט לעסקים שנפגעו:

- **מסלול שכר עבודה** - מעסיק רשאי להגיש תביעה לקבלת החזר בגין שכר ששילם לעובדים עבור ימי היעדרותם שנבעו כתוצאה מהמצב הביטחוני ובהתאם להנחיות פיקוד העורף.
- **מסלול מחזורים** - בעל העסק רשאי להגיש תביעה לקבלת פיצויים בגין ירידה במחזור העסקי בשל המצב הביטחוני, בהתאם לדיווח השוטף של העוסק למע"מ. הנוסחה כללה השוואת המחזור העסקי בהתאם לשיטת הדיווח כאמור, לעומת תקופה מקבילה אשתקד. סך הפיצויים לעסק במסלול זה לא עלה על 3 מיליון ש"ח.
- **מסלול הוצאות** - בעל העסק רשאי להגיש תביעה לקבלת פיצויים בגין הנזק התפעולי שנגרם לעסק. מסלול זה נקבע במטרה לפצות על הוצאות עודפות של העסק שנוצרו כדי לשמור על המחזור הרגיל שלו בזמן המבצע. סך הפיצויים במסלול זה לא עלה על 3 מיליון ש"ח.

מלבד מסלולים אלו, עסקים ביישובי ספר ו/או שבטווח של 0-7 ק"מ מגבול רצועת עזה, יכלו לבחור בין המסלולים האמורים לבין **המסלול האדום**, במסגרתו היו רשאים לתבוע פיצויים בגין הנזקים העקיפים אותם הוכיחו לגבי אובדן הרווח ובהתאם לאופי העסק. במסלול זה הפיצויים שניתנו הם בהתאם להגדרת הפיצויים כפי שמופיעים בתקנות העיקריות, שלפיהן יינתנו פיצויים בגובה שווי הנזק הממשי שנגרם לעסקים כתוצאה מנזקים עקיפים (הפסד או מניעת ריווח) שקרו בזמן תקופת המבצע. מסלול זה נועד להיטיב עם העסקים באזור עוטף עזה (0-7 ק"מ) ואמור לתת פיצוי ללא מגבלת סכום פיצוי מרבי על ההפסדים שנגרמו להם (מגבלה הקיימת במסלולים הירוקים).

לגבי ענפים כגון: מפעילי אולמות אירועים, בתי מלון וחקלאים הופעלו מסלולים ייחודיים כדי לתת מענה לאופי הענף (ביטול הזמנות בבתי מלון ואולמות אירועים) וכן ניתנה התייחסות לענפים השונים בחקלאות (גם במסלול החקלאות היו קיימות רמות פיצוי שונות בין עסקים בהתאם למרחק הגאוגרפי מרצועת עזה – הבחנה בין 0-7, 7-20 ו-20-40 ק"מ).

בדצמבר 2018 אושרו בוועדת הכספים **תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), תשע"ט-2019**, לפיהן נקבעו פיצויים עבור נזקים עקיפים בתקופה מאי 2018 עד דצמבר 2019 לעסקים בעוטף עזה. בתקנות נקבעו הוראות שעה מיוחדות עבור עסקים בענף התיירות, בענף הדבורים ועבור כלל העסקים שנסגרו כתוצאה מהוראות פיקוד העורף. במסגרת התקנות ניתנה אפשרות לקבלת פיצויים במסלולי **שכר עבודה ומסלול מחזורים**, כפי שהוסבר לעיל. לפי הדיון בוועדת הכספים, התקנות הובאו לאישור הוועדה בעקבות המצב הביטחוני בעוטף עזה ונזקי הטרור שקרו בתקופה האמורה. כמו כן, הוסבר על ידי נציגי רשות המיסים בדיון כי נקבעו תנאים מקלים עבור עסקים שנראה כי נפגעו באופן מיוחד בתקופה זו.¹ בתקנות נקבעו הדברים הבאים:

¹ ועדת הכספים, [תקנות מס רכוש וקרן פיצויים \(תשלום פיצויים\) \(נזק מלחמה ונזק עקיף\) \(הוראת שעה\)](#), 17 בדצמבר 2018.

עסקים בתחום התיירות – נקבעה רשימת יישובים מזכה לקבלת נזק עקיף (יישובים בטווח של **7-0 ק"מ** ויישובים נוספים בטווח של **20-7 ק"מ**);

עסקים בענף הדבורים (כוורות בעיקר) הממוקמים בטווח של **7-0 ק"מ** נכללים בזכאות לפיצויים לפי התקנות; שאר העסקים – כל עסק שנמצא בטווח של **40-0 ק"מ** ונפגע כתוצאה מהוראות פיקוד העורף על סגירת מוסד חינוך או סגירת מקומות עבודה או איסור התקהלות זכאי לקבל פיצוי לפי התקנות האמורות.²

1.2 מתווה תשלום הפיצויים המוצע בעקבות נזקי מבצע "שומר החומות"³

ב-3 ביוני 2021 פורסמו תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשפ"א-2021 (להלן: התקנות המוצעות).⁴ על פי התקנות המוצעות בעלי עסקים **שעסקם נמצא בטווח של 40-0 ק"מ מרצועת עזה** יוכלו להגיש תביעה לקבלת פיצוי על פי המסלולים כפי שנקבע ב"צוק איתן":

מסלול מחזוריים - בגין ירידה במחזור העסקי בתקופה מאי או מאי-יוני 2021 (תלוי האם העסק מדווח על בסיס חודשי או דו-חודשי) בהשוואה למאי או מאי-יוני 2019 (כיוון שבשנת 2020 התרחש משבר הקורונה, מוצע להשוות את התקופה לשנת 2019 שהיא שנה עם מחזוריים רגילים). במסלול זה תקרת הפיצוי היא סכום של **מיליון ש"ח**.

מסלול שכר עבודה - מעסיק יוכל להגיש תביעה לקבלת החזר בגין שכר ששילם לעובדים עבור ימי היעדרותם. במתווה זה הפיצוי יעמוד על סכום של **370 ש"ח** ליום עבודה לכל עובד. פיצוי זה ניתן בגין היעדרות של עובד שנאלץ להעדר עקב הנחיות פיקוד העורף בדבר סגירת מוסדות חינוך או עובד אשר נדרש להשגיח על ילדו בשל המצב הביטחוני. **יש לציין כי לקבלת פיצוי במסלול זה זכאים גם עסקים שהעובדים שלהם מתגוררים בטווח של 80-0 ק"מ מרצועת עזה**, כך שלמעשה מדובר על הרחבת מתווה הפיצויים ביחס למתווה שנקבע במבצע "צוק איתן".

מסלול חקלאים - במסלול זה יוכלו חקלאים לקבל פיצוי על פי מספר העובדים בשטח החקלאי והקירבה הגאוגרפית של השטח לרצועת עזה. הפיצוי במסלול זה נקבע לפי המרחק מרצועת עזה: **7-0 ק"מ** - סכום של **3,465 ש"ח** מוכפל במספר העובדים המועסקים בשטח שנפגע; **20-7 ק"מ** - סכום של **2,355 ש"ח** מוכפל במספר העובדים המועסקים בשטח שנפגע; **40-20 ק"מ** - סכום של **1,387 ש"ח** מוכפל במספר העובדים המועסקים בשטח שנפגע. בנוסף, יינתנו הקלות במתווה הפיצוי במסלול האדום (עסקים בטווח של עד 7 ק"מ מרצועת עזה) שהוא המסלול שמופיע בתקנות העיקריות. הקלות אלו כוללות, בין היתר: ביטול התנאי לפיו נדרשת הפסקת פעילות למשך 24 שעות עבור עסקים בענפי התעשייה, אולמות אירועים ומוסדות תרבות, לצורך קבלת פיצוי על נזק עקיף; ביטול התנאי לפיו נדרשת הפסקת פעילות למשך שבוע עבור עסקים בענפי מסחר ושירותים, לצורך קבלת פיצוי על נזק עקיף.

² שם.

³ ועדת הכספים, תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשפ"א-2021, דוג"ל, 3 ביוני 2021. לפי נציגי רשות המיסים **מסלול הוצאות** (שהיה קיים בצוק איתן) בוטל, כיוון שלא נעשה בו כמעט שימוש, ועדת הכספים של הכנסת, [פיצויים בשל הנזק העקיף בעקבות מבצע "שומר החומות" בהתאם לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א-1961](#), 25 במאי 2021.

⁴ ועדת הכספים של הכנסת, הצעת תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (הוראת שעה), התשפ"א-2021 - (פיצויים בעקבות מבצע "שומר החומות"), [חומר רקע לישיבה](#), כניסה: 6 ביוני 2021.

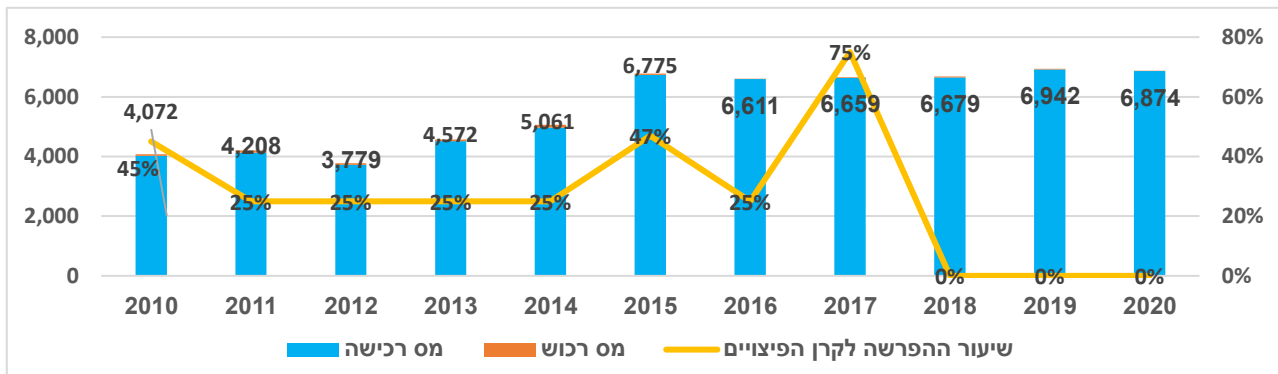
יש לציין כי עסקים שיגישו בקשה למענק בגין הירידה במחזורים בעקבות משבר הקורונה עבור התקופה של מאי-יוני 2021 לא יהיו זכאים לפיצוי לפי התקנות המוצעות.⁵

בנוסף, בשנת 2014 הותקנו **תקנות מס רכוש וקרן פיצויים (פיצויים בשל פגיעה ממעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי), תשע"ה-2014**. לפי תקנות אלו נזקים ישירים שנגרמו לרכוש כתוצאה ממעשה אלימות שנגרם לאדם כתוצאה מהסכסוך הישראלי-ערבי, יחשבו כנזקים ישירים כהגדרתם בתקנות העיקריות ועל כן יינתן עבורם פיצוי כמו פיצוי הניתן לנזקים ישירים שנגרמו מפעולות מלחמה.⁶ כך, נזקים שנגרמו לרכוש בערים שונות עקב התפרעויות ומעשי טרור בזמן מבצע "שומר החומות" יפוצו על ידי קרן הפיצויים עבור הנזקים הישירים.

2. קרן הפיצויים

סעיף 2א בחוק מגדיר את קרן הפיצויים שממנה משולמים הנזקים הישירים והעקיפים בעקבות פעולות מלחמה או איבה. בסעיף זה נכתב כי 25% מההכנסות ממס רכוש וכן 15% מההכנסות ממס רכישה הנגבים בכל שנה יועברו לטובת קרן מיוחדת לתשלום פיצויים בעד נזק (קרן הפיצויים). שר האוצר, באישור ועדת הכספים, רשאי לשנות שיעורים אלו. מס רכוש נגבה על קרקעות פנויות ועל קרקעות ששיעור מסוים מזכויות הבנייה עליהן לא נוצל. מס זה בוטל למעשה בתיקון לחוק שנעשה בשנת 1999 שבו נקבע ששיעור מס הרכוש יהיה 0%. מס רכישה הוא מס המוטל על כל מי שרוכש זכות במקרקעין. המס מחושב לפי שווי העסקה ושיעורו מתעדכנים מעת לעת. **בתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (שיעור הפרשה לקרן פיצויים), תשנ"א-1991** נקבעו שיעורי ההפרשה לקרן הפיצויים לאורך השנים. בתרשים 1 להלן מוצגים נתונים על גביית מס רכוש ומס רכישה בשנים 2010-2020 ושיעורי ההפרשה לקרן הפיצויים.

תרשים 1 - סכומי גביית מס רכוש ומס רכישה ושיעורי ההפרשה לקרן הפיצויים (במיליוני ש"ח, 2010-2020)⁷

ניתן לראות כי בשנת 2020 הכנסות ממס רכישה ומס רכוש היו כ-6.87 מיליארד ש"ח (כאמור, מס רכוש בוטל למעשה, אך עדיין יש הפרשי מס שמועברים משנים עברו⁸). החל משנת 2013 חלה עלייה ניכרת בסכומי מס הרכישה

⁵ להרחבה: נעם בוטוש, [תיאור המענקים לעסקים ולעצמאים שנפגעו ממשבר נגיף הקורונה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2020.

⁶ [תקנות מס רכוש וקרן פיצויים \(פיצויים בשל פגיעה ממעשה אלימות הנובע מהסכסוך הישראלי-ערבי\), תשע"ה-2014](#).

⁷ **סכומי המיסים:** אבי לבון, מינהל הכנסות המדינה, דוא"ל, 25 במאי 2021: [שיעורי ההפרשה: תקנות מס רכוש וקרן פיצויים \(שיעור ההפרשה לקרן פיצויים\), תשנ"א-1991](#).

⁸ אבי לבון, מינהל הכנסות המדינה, שיחת טלפון, 25 במאי 2021.

שנגבה – **גידול של כ-52%** בשנים 2013-2020. ייתכן ועלייה זו נובעת מהשינוי שנעשה בשנת 2015 **בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963**, לפיו שיעורי מס הרכישה על עסקאות החל מאוגוסט 2013 עלו בצורה ניכרת.

ניתן לראות כי שיעורי ההפרשה לקרן הפיצויים היו תנודתיים לאורך השנים. כך, בשנת 2015 שיעור ההפרשה גדל ל-**47%** (ייתכן וכתוצאה ממבצע "צוק איתן" שבו שולמו פיצויים בהיקף ניכר, כפי שיוצג בסעיף 3 להלן). בשנת 2017 הוגדל שיעור ההפרשה לקרן ל-**75%** ובשנים 2018-2020 הוא הופחת ל-**0%** ולמעשה בשנים אלו לא הועברו כספים לקרן הפיצויים. בדיון שנערך בוועדת הכספים בנושא שינוי שיעור ההפרשה לקרן הפיצויים, נאמר על ידי מנכ"ל משרד האוצר כי מטרת השינוי היא להקדים למעשה את סכומי ההפרשות עבור השנים 2018-2020 לשנת 2017, כך שבשנת 2017 יועברו סכומים גדולים לקרן הפיצויים על חשבון השנים 2018-2020. על פי הנאמר, מהלך זה נעשה מכיוון שבשנת 2017 היו עודפים בהכנסות המדינה ומשרד האוצר היה מעוניין להקדים הוצאות לשנת 2017 ובכך לאפשר הגדלת הגמישות בתקציב המדינה בשנים 2018-2020.⁹ העודפים בהכנסות המדינה (ביחס לתחזית ההכנסות) בשנת 2017, נבעו מגבייה עודפת ממס על חלוקת דיבידנדים וגבייה בגין עסקות חריגות.¹⁰ בלוח 1 להלן מוצגות התנועות והיתרות בקרן הפיצויים בשנים 2010-2019.

לוח 1 – סכומי קרן הפיצויים (2010-2019, במיליוני ש"ח)¹¹

נתון	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	שיעור שינוי 2019-2010
יתרת פתיחה	721	2,449	3,556	4,597	5,388	5,765	8,299	10,015	14,906	14,928	1970.5%
הכנסות ממיסים	1,816	1,096	995	1,128	1,142	3,415	1,645	4,993	-	-	-100.0%
הכנסות מריבית	24	84	101	94	81	66	89	109	119	84	250.0%
הוצאות לפיצויים	-112	-73	-55	-431	-846	-947	-18	-211	-97	-102	-8.9%
יתרת סגירה	2,449	3,556	4,597	5,388	5,765	8,299	10,015	14,906	14,928	14,910	508.8%

ניתן לראות כי נכון לסוף 2019 יתרת קרן הפיצויים היא **כ-14.9 מיליארד ש"ח**, גידול בשיעור של **508.8%** בהשוואה לסוף 2010. כמו כן, ניתן לראות את התנודתיות בהכנסות הקרן ממיסים בהתאם לשיעור ההפרשה לקרן כפי שהוסבר לעיל. בנוסף, סכומי ההוצאות לפיצויים שהקרן שילמה בשנים 2014-2015 גדלו בצורה ניכרת, ייתכן וכתוצאה מהפיצויים ששולמו בעקבות מבצע "צוק איתן" שהתרחש בשנת 2014. כאמור, בשנת 2020 שיעור ההפרשה לקרן היה 0% ובשנת 2021 שיעור זה חזר להיות 25%. בחודשים ינואר-אפריל 2021 סכום ההפרשה לקרן היה **כ-0.8 מיליארד ש"ח**.¹² על פי נציגי רשות המיסים, יתרת קרן הפיצויים נכון למאי 2021 הייתה **כ-15 מיליארד ש"ח**.¹³

⁹ ועדת הכספים, [תקנות מס רכוש וקרן פיצויים \(שיעור ההפרשה לקרן פיצויים\) \(הוראת שעה\), התשע"ח-2017](#), 31 בדצמבר 2017.

¹⁰ להרחבה: אילנית בר, [תיאור וניתוח הכנסות המדינה בהצעת התקציב לשנת 2019](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 14 במרץ 2018.

¹¹ משרד האוצר, [הדוחות הכספיים של מדינת ישראל](#), שנים שונות, כניסה: 25 במאי 2021.

¹² משרד האוצר, [ביצוע תקציב והכנסות המדינה ממסים אפריל 2021](#), 9 במאי 2021.

¹³ ועדת הכספים, [פיצויים בשל הנזק העקיף בעקבות מבצע "שומר החומות" בהתאם לחוק מס רכוש וקרן פיצויים](#), 25 במאי 2021.

3. אומדנים להערכות הנזקים עקב מבצע "שומר החומות"

נציגי רשות המיסים העריכו בדיון בוועדת הכספים את **הנזקים העקיפים** של מבצע שומר החומות בכ-2 מיליארד ש"ח. יש לציין כי אומדן זה ניתן על פי מתווה הפיצויים שלפיו עסקים שעובדיהם מתגוררים עד 40 ק"מ מהרצועה יהיו זכאים לפיצוי במסלול שכר עבודה. כאמור, הזכאות לקבלת פיצוי במסלול שכר העבודה הורחבה (עד 80 ק"מ מהרצועה) ולכן צפוי כי היקף הפיצויים בגין נזקים עקיפים יהיה גבוה יותר מאשר האומדן הראשוני. כמו כן, נאמר כי הפיצויים שניתנו בעד נזקים עקיפים של מבצע "צוק איתן" היה כ-1.4 מיליארד ש"ח והיקף הנזקים הישירים היה כ-200 מיליון ש"ח.¹⁴ ניתן לראות בלוח 1 לעיל כי בשנים 2014-2015 שולמו פיצויים מהקרן בסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח, שכאמור, חלקם הגדול ניתן עבור נזקים עקב מבצע "צוק איתן".

מבצע "צוק איתן" ארך 50 ימי לחימה בהשוואה ל-11 ימים של מבצע "שומר החומות" (10-21 במאי 2021)¹⁵, עם זאת, מספר הרקטות ששוגרו במהלך המבצעים היה דומה - ב"צוק איתן" נורו כ-4,300 רקטות בהשוואה לכ-4,360 במהלך מבצע "שומר החומות".¹⁶ במהלך מבצע "שומר החומות" התרחשו פעולות איבה גם בערים שונות בישראל (כאמור גם על פעולות אלו ניתנים פיצויים ישירים), כך שיתכן והיקף הנזק במבצע "שומר החומות" יהיה גבוה מאשר במבצע "צוק איתן".

בלוח 2 להלן מוצגים נתונים על התביעות שהוגשו למס רכוש בעקבות הנזקים הישירים שנגרמו במהלך המבצע, נכון ל-3 ביוני 2021.

לוח 2 – מספר התביעות שהוגשו למס רכוש בגין נזקים ישירים, לפי סוג הנזק (3 ביוני 2021)¹⁷

אזור	עיר	מבנה	רכב	חקלאות	אחר	סך הכול	ב-%
דרום	אשדוד	577	360	1	14	952	12.4%
	אשקלון	1,301	460	0	53	1,814	23.6%
	באר שבע	103	120	0	2	225	2.9%
	שדרות	171	93	0	12	276	3.6%
	שאר היישובים	175	263	11	28	477	6.2%
	פניות נוספות	197	99			296	3.8%
	סך הכול	2,524	1,395	12	109	4,040	52.5%
מרכז	גבעתיים	166	14	0	12	192	2.5%
	רמת גן	291	19	0	14	324	4.2%
	פתח תקווה	217	56	0	12	285	3.7%
	תל אביב	109	162	0	7	278	3.6%
	חולון	227	136	0	6	369	4.8%
	שאר היישובים	549	834	1	46	1,430	18.6%
	פניות נוספות	71	101			172	2.2%
סך הכול	1,630	1,322	1	97	3,050	39.7%	

¹⁴ שם.

¹⁵ המכון למחקרי ביטחון לאומי, "צוק איתן" – השלכות ולקחים, 2014; מרכז המידע למודיעין ולטרור, אירועי ההסלמה – "שומר החומות" – סיכום, 24 במאי 2021.

¹⁶ שם.

¹⁷ רשות המיסים, נתוני פעילות קרן הפיצויים לטיפול בנזקים לרכוש, 3 ביוני 2021. פניות נוספות הן פניות בטיפול שטרם הוזנו למערכת התביעות של מס רכוש.

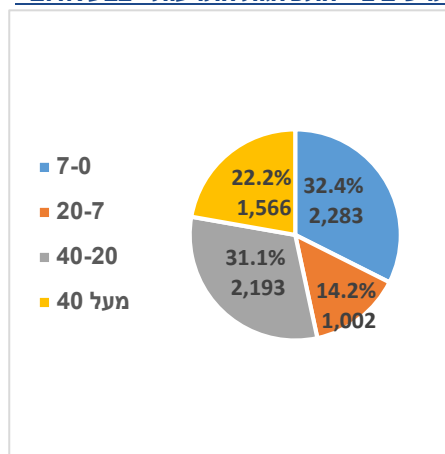
אזור	עיר	מבנה	רכב	חקלאות	אחר	סך הכול	ב-1%				
צפון	עכו	49	25	0	4	78	1.0%				
	חיפה	32	58	0	1	91	1.2%				
	שאר היישובים	14	139	0	1	154	2.0%				
	סך הכול	95	222	0	6	323	4.2%				
ירושלים	ירושלים	7	101	0	2	110	1.4%				
	שאר היישובים	15	146	1	7	169	2.2%				
	סך הכול	22	247	1	9	279	3.6%				
	סך הכול	4,271	3,186	14	221	7,692	100.0%				
ב-1% מסך הכול							55.5%	41.4%	0.2%	2.9%	100.0%

מהלוח ניתן לראות את הנקודות האלה:

- נכון ל-3 ביוני 2021, נפתחו **7,692** תביעות בגין נזקים ישירים לרכוש (מהן 468 הן פניות בטיפול שטרם הוזנו למערכת התביעות).
- התפלגות התביעות לפי **אזורים בארץ** מעלה כי **52.5%** מהתביעות נעשו בעקבות נזקים באזור הדרום, **39.7%** באזור המרכז, **4.2%** באזור הצפון ו-**3.6%** באזור ירושלים. הערים המובילות במספר התביעות הן: **אשקלון - 23.6%** מכלל התביעות בארץ ו**אשדוד - 12.4%** מכלל התביעות בארץ.
- התפלגות התביעות לפי **סוג הנכס** שנגרם לו נזק מעלה כי **55.5%** הם נזקים שנגרמו למבנים, **41.4%** הם נזקים שנגרמו לרכבים, **2.9%** נזקים לנכסים אחרים ו-**14 תביעות** נפתחו בגין נזק לחקלאות (0.2% מהתביעות).

כאמור, בתקנות מוצע לקבוע פיצויים בעד נזקים עקיפים לפי המרחק הגאוגרפי מרצועת עזה. בתרשים 2 מוצגת

תרשים 2 – התפלגות התרעות "צבע אדום"¹⁸

התפלגות התרעות "צבע האדום" של פיקוד העורף במהלך מבצע "שומר החומות" (9-21 במאי 2021) לפי המרחק הגאוגרפי מרצועת עזה (בק"מ) - היו **7,044** התרעות "צבע אדום" במהלך המבצע. מהן: **32.4%** היו בטווח של 7-0 ק"מ מרצועת עזה; **14.2%** היו בטווח של 20-7 ק"מ מרצועת עזה; **31.1%** היו בטווח של 40-20 ק"מ מרצועת עזה; **22.2%** בטווח של מעל 40 ק"מ מרצועת עזה.

כאמור, נזקים עקיפים הם נזקים של הפסד או מניעת רווח מעסקים הפועלים באזורים שנפגעו מפעולות מלחמה. מלוח 2 ותרשים 2 לעיל עולה כי עיקר הפגיעה במהלך מבצע "שומר החומות" התרחשה **במחוז הדרום**. מחוז הדרום (לפי הגדרות הלמ"ס) כולל שתי נפות –

נפת אשקלון ונפת באר שבע. הטווח של 40-0 ק"מ מרצועת עזה כולל את כל נפת אשקלון וחלק מנפת באר שבע.¹⁹

בלוח 3 להלן מוצגת התפלגות העסקים בארץ לפי מחוזות.

¹⁸ פיקוד העורף, [היסטוריית התרעות](#), כניסה: 25 במאי 2021; עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

¹⁹ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [השנתון הסטטיסטי לישראל 2019 – מפה 1.1](#), ספטמבר 2019.

לוח 3 – מספר העסקים לפי מחוזות (2018)²⁰

מחוז	מספר עסקים לאלף נפשות	ביחס לממוצע	מספר עסקים	ב-%
הדרום	43.2	-28.6%	57,929	9.9%
המרכז	68.8	13.9%	162,036	27.7%
הצפון	54.2	-10.3%	84,340	14.4%
חיפה	58.2	-3.7%	65,395	11.2%
אזור יהודה ושומרון	34.9	-42.2%	16,011	2.7%
ירושלים	39.2	-35.1%	48,319	8.3%
תל אביב	93.4	54.6%	151,093	25.8%
סך הכול/ממוצע	60.4		585,123	100.0%

ניתן לראות כי במחוז הדרום היו בשנת 2018 כ-58 אלף עסקים שהם 9.9% מכלל העסקים בארץ. במחוז דרום היו 43.2 עסקים לאלף נפש, נמוך ב-28.6% ממספר העסקים לאלף נפש בממוצע הארצי.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה לרשות המיסים מספר פעמים בכדי לקבל נתונים על אומדנים של היקפי הנזקים במבצע "שומר החומות" וכן נתונים מפורטים על הנזקים במבצע "צוק איתן", אך לא התקבלה תשובה לבקשת המידע.

²⁰ הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, [דוח תקופתי מצב העסקים הקטנים והבינוניים בישראל 2020](#), עמ' 50, כניסה: 25 במאי 2021.